

Toimintaympäristö muuttuu – entä tietojärjestelmät?

Sosiaali- ja terveydenhuolto on organisaatiomuutosten kourissa. Kolmessa vuodessa esimerkiksi terveyskeskusten lukumäärä väheni 229:stä 172:een. Tämä Paras-hankkeen vauhdittama suuntaus näyttää edelleen jatkuvan. Muutos ei koske vain lukumääriä, vaan on syntynyt myös tehtäväkentältään uudenlaisia organisaatioita. Kuntia on yhdistynyt, on muodostunut perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalitoimen palveluja tuottavia sotepiirejä ja kuntayhtymiä, liikelaitoksia, isäntäkuntamalleja ja erilaisia ostosopimusmalleja.

Muutoksen tuulet eivät puhalla vain fyysisiin rakenteisiin, vaan myös lainsäädäntöön, niiden toimeenpanoon ja ohjaukseen. Alun perin suunniteltu eArkiston ja eReseptin käyttöönoton aikataulu osoittautui toimintayksiköille ja tietojärjestelmille liian tiukaksi. Siitymäsäännöksen kolmen vuoden jatko aika oli aiheen ja kenties riittäväkin.

Potilastietojen luovutusmenettely on yksinkertaistunut. Potilaan antama suostumus tietojen luovuttamiseen on voimassa toistaiseksi kattaen ne palveluntuottajat, joihin on hänellä on hoitosuhde. Tuore tietohallintolaki tähtää julkisessa hallinnon tietohallinnon ohjaukseen tuottamalla toimialakohtaisia yhteisiä palveluja ja sähköisen asioinnin ja hallinnon tukipalveluja. Tavoitteiden saavuttamiseen pyritään tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistamisella ja yhteisellä kokonaisarkkitehtuurilla.

Muutosten onnistumisen turvaamiseksi on muodostettu uusia organisaatioita. Kuntaliittoon on perustettu KunTo-toimisto tukemaan KanTa-palvelujen käyttöönottoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle perustettu uusi yksikkö vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kansallisen tason operatiivisesta toiminnasta.

Organisaatiouudistusten ja lainsäädännön tavoitellut vaikutukset terveyspalvelujen tuotantoon jäävät kuitenkin puolitiehen, elleivät tietojärjestelmät kykene nykyistä paremmin sitä tukemaan. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että tietojärjestelmien kehittämisen vauhti olisi hiipumassa. Organisaatiouudistukset tuntuvat vievän terveyspalvelujen tuottajien huomion pois tietojärjestelmiensä kehitystarpeista, jolloin järjestelmätuottajat ovat tyytyneet vain säädösmuutosten edellyttämien päivitysten toimituksiin.

Onkin tärkeää ulkoinen toimintaympäristö pian vakiintuisi, että tietojärjestelmien kehittämislle tulisi taas tilaa. Ellei siihen päästä, ei myöskään terveyspalvelujen tuottavuus parane.

Ilkka Winblad
Päätoimittaja